

УДК[82-94.09:378.245:001.891-057.4](477)Г.
Дем'ян:93/94-57.4(477)І.Вагилевич
DOI <https://doi.org/10.15407/nz2022.01.252>

**ІВАН ВАГИЛЕВИЧ
У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ОРБИТІ
ГРИГОРІЯ ДЕМ'ЯНА
(шлях від дисертації до монографії)**

Василь СОКІЛ

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3164-1217>
доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу,
член-кореспондент НАН України,
Інститут народознавства НАН України,
відділ фольклористики,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: vasylsokil@gmail.com

Галина КОВАЛЬ

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2998-2357>
доктор філологічних наук,
провідний науковий співробітник,
Інститут народознавства НАН України,
відділ фольклористики,
проспект Свободи, 15, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: galyna.kov@gmail.com

Важлива сторінка у науковій біографістиці Г. Дем'яна, пов'язана з обставинами процедури проходження його дисертаційної роботи про І. Вагилевича, досі ще не була об'єктом дослідження.

Основу пропонованої статті склали окремі публікації автора з теми, аналіз життєвого шляху члена «Руської трійці», різних аспектів його наукової діяльності, зокрема історика — знавця питань історії України, багатьох країн Європи. Вперше дізнаємося про його знання зі спеціальних історичних дисциплін, матеріальної і духовної культури, обрядів, вірувань тощо. Всі ці відомості збагатили теоретико-методологічну основу й аналітичну базу в цій ділянці. Вони склали цілісно предмет дослідження.

Методологія дослідження базується на теоретичному осмисленні спадщини І. Вагилевича, аналізі, систематизації й узагальненні історико-народознавчого досвіду, який фахово здійснив Г. Дем'ян.

Ключові слова: І. Вагилевич, історик, народознавець, архівіст, дисертація, монографія.

Vasyl SOKIL

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-3164-1217>
Doctor of Philology, Professor, Head of Department
The Ethnology Institute of the National Academy
of Sciences of Ukraine,
Department of Folklore,
15, Svobody Avenue, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: vasylsokil@gmail.com

Halyna KOVAL

ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-2998-2357>
Doctor of Philology, Senior Researcher
The Ethnology Institute National Academy of Sciences
of Ukraine,
Department of Folklore,
15, Svobody Avenue, 79000, Lviv, Ukraine,
e-mail: galyna.kov@gmail.com

**VAHYLEVYCH IN THE RESEARCH ORBIT
OF HRYHORII DEMYAN (THE PATH FROM
THESES TO MONOGRAPHS)**

An important page in the scientific biography of H. Demyan, related to the circumstances of the procedure of his thesis on I. Vahylevych, has not yet been researched.

The basis of the proposed article is formed by separate publications of the author on the topic, analysis of the life of a member of the "Russian Trinity", various aspects of his research, including a historian, expert on the history of Ukraine and many European countries. For the first time, we learn about his knowledge of special historical disciplines, material and spiritual culture, rites, beliefs and more. All this information has enriched the theoretical and methodological basis and analytical base in this area. They formed a holistic *subject of study*.

The purpose of the article is to highlight the multifaceted historical and ethnographic research of I. Vahylevych, which was thoroughly traced by H. Demyan, showing an innovative approach in considering this issue. It consists in a comprehensive presentation of the scientific heritage of the scientist: source studies, history, folklore and ethnography, social and political aspect.

The source base for writing the proposed publication were separate articles by H. Demyan on this issue, especially archival sources that are in his personal fund of the Vasyl Stefanyk Lviv National Scientific Library (fund 207), especially many materials (originals and copies of thesis versions, business papers, minutes, extracts, transcripts of meetings, epistolary, etc.). Almost all of them are presented to the scientific community for the first time.

The research methodology is based on the theoretical understanding of the heritage of I. Vahylevych, analysis, systematization and generalization of historical and ethnographic experience, which was professionally carried out by H. Demyan. This made it possible to learn about historical processes in Ukraine and the world, nation-building foundations and local features.

Keywords: I. Vahylevych, historian, ethnographer, archivist, thesis, monograph.

Вступ. У 2007 році в одному з енциклопедичних видань Г. Дем'ян дуже влучно й вичерпно підсумував: «Вагилевич Іван — український письменник, літературознавець, фольклорист, мовознавець, лексикограф, історик, етнограф, архівіст, краєзнавець, бібліограф, журналіст, один із засновників і керівників гуртка «Руська трійця», співавтор альманаху «Русалка Дністрова». Збирав і досліджував пісенний та оповідний фольклор бойків, гуцулів і лемків, опублікував низку етнографічних праць про духовну і матеріальну культуру українців Карпат, займався загальнослов'янськими народознавчими проблемами. Своїми історичними студіями охопив усі населені континенти світу» [1, с. 697]. До такого всеохоплюючого висновку Г. Дем'ян ішов майже сорок років. Та все за порядком викладемо документально, скориставшись невідомою досі папкою рукописних матеріалів «Обговорення дисертації про І. Вагилевича», яка зберігається в його домашньому архіві [2]. І не тільки вони стали основою цієї праці, а й деякі інші джерела, які подаються тут уперше.

Отож метою нашої статті є: висвітлити багатоаспектність історико-етнографічних досліджень І. Вагилевича, які ґрунтовно простежив Г. Дем'ян, показавши новаторський підхід у розгляді цієї актуальної проблематики.

Методологія дослідження базується на теоретичному осмисленні спадщини І. Вагилевича, аналізі, систематизації й узагальненні історико-народознавчого досвіду, який фахово здійснив Г. Дем'ян.

Основна частина. 15 серпня 1971 року Г. Дем'ян зазначив в автобіографії, що в 1960 році він закінчив історичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. Далі читаємо: «В 1967 році вступив до аспірантури (без відриву від виробництва) за спеціальністю історія СРСР при Ужгородському державному університеті» [3, арк. 1]. Це підтверджує й довідка, видана Дем'янові Григорію Васильовичу в тому, що він дійсно навчається з 29 вересня 1967 року в заочній аспірантурі Ужгородського держуніверситету за спеціальністю історія СРСР. Там же вказується на деякі пільги, які йому належаться — щорічна додаткова одномісячна відпустка та один вільний день на тиждень з оплатою 50%. На цій довідці підпис проректора з наукової роботи — доцент В.С. Петрус [4, арк. 2].

Серед архівних матеріалів Г. Дем'яна не вдалося відшукати документа про затвердження теми дисертаційної роботи, однак ще за його життя, спілкуючись з ним тривалий час, нам стало відомо, що спочатку він думав зупинитись на постаті Михайла Зубрицького, однак перевагу надав Іванові Вагилевичу. Впродовж аспірантського часу дослідник підготував текст дисертації, який вилився у великий машинописний варіант, завершений на початку 1972 року [5]. З нього довідуємося, що науковим керівником теми був відомий історик, доктор історичних наук, професор Ілля Григорович Шульга. У домашньому архіві Г. Дем'яна зберігся варіант дисертації з посторінковими помітками І. Шульги обсягом 371 аркуш з одиничним інтервалом між рядками (через 1,5 інтервала текст становив би близько 500 аркушів).

Представимо його структуру та основні положення. Дослідження «Іван Вагилевич як історик і етнограф» складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку джерел і літератури. У вступі подано актуальність теми, стан вивчення проблеми, мета і завдання роботи. Вражає глибокий аналіз спадщини попередників, які торкалися цієї теми. Розділ І. «Життєвий шлях і формування історичних поглядів І. Вагилевича» має три підрозділи — «Соціально-економічне й політичне становище Східної Галичини у першій половині та середині ХІХ ст.», «Формування світогляду І. Вагилевича та його участь у «Руській трійці», «Життя й діяльність Івана Вагилевича у кінці 40-х — першій половині 60-х років ХІХ ст.». Розділ ІІ. «Проблеми слов'янської та загальної історії у творчості І. Вагилевича» містить п'ять підрозділів — «Етногенез слов'ян», «Погляди на історію Давньоруської держави і Галицько-Волинського князівства», «Питання історії України», «Дослідження з історії Росії, Польщі, Словаччини та деяких інших слов'янських країн», «Проблеми загальної історії». Розділ ІІІ. «Етнографічні дослідження та діяльність Вагилевича у галузі спеціальних історичних дисциплін» з підрозділами «Проблеми походження матеріальної й духовної культури та побуту основних етнографічних груп українського населення Карпат», «Праці про загальнослов'янські обряди та вірування», «Бібліографічні заняття», «Археологічна діяльність», «Вклад Вагилевича у розвиток української архівістики». Ми користуємося дисертаційним варі-

антом, який читав науковий керівник І. Шульга, котрий зробив незначні зауваження на окремих аркушах простим олівцем. Майже всі вони стосувалися технічного боку — «скорочення» чи «зведення» підрядкових покликань під один номер. Так, на аркуші 31 він написав: «об'єднати». Аналогічну помітку бачимо на аркушах 60, 75 та інших. Десь є зауваження: «виструнчити хронологію викладу» (арк. 171), «розглянути детальніше» (арк. 197). А наприкінці другого розділу І. Шульга констатував: «Аналіз матеріалу ґрунтовний і дисертант довів, що Вагилевич — видатна і багатогранна фігура в українській історіографії». Далі він пропонував об'єднати в підрозділі Київську Русь і Україну, посилити висновки (арк. 234).

Водночас Г. Дем'ян подав і автореферат, з яким ретельно познайомився науковий керівник. У тому ж домашньому архіві знаходимо лист І. Шульги до Григорія Васильовича від 20 січня 1972 року, в якому він радив дисертантові звернути увагу на деякі мовностилістичні огріхи, більше пов'язати І. Вагилевича із загальноєвропейськими напрямками у розвитку з романтичною течією, зацентувати на його позитивістській методології тощо [6, арк. 3—4].

Загалом дисертація та автореферат відповідали науковим вимогам, предметному розкриттю теми і запропоновано для обговорення на засіданні кафедри історії СРСР Ужгородського державного університету, яке відбулося 2 червня 1972 року (протокол № 9, також зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна) [7, арк. 5—11]. Отже, на цьому засіданні обговорено кандидатську дисертацію аспіранта Дем'яна Григорія Васильовича. Виступили: доцент В.В. Пальок, доцент В.І. Ілько, професор М.В. Троян, кандидат історичних наук В.Є. Задорожний, старший викладач Г.В. Божук та професор І.Г. Шульга як керівник наукової роботи. Ухвалили: І. Дисертацію Григорія Васильовича Дем'яна на тему «Іван Вагилевич як історик» (очевидно, поняття «етнограф» сприймалось як частина історичної дисципліни) рекомендувати до захисту. ІІ. Вважати, що основний зміст кандидатської дисертації Г.В. Дем'яна висвітлено у його опублікованих працях (подано 5 позицій). Підписав протокол професор І. Шульга. До слова, в домашньому архіві Г. Дем'яна є і російськомовний варіант цього протоколу.

На тому ж засіданні кафедри було обговорено відгук професора І. Шульги на статтю Г. Дем'яна «Ар-

хеографічна діяльність Івана Вагилевича», в якому міститься висока оцінка праці з рекомендацією до друку як такої, що покладе початок розробці важливої історичної проблеми. А вже наприкінці червня — початку липня вона з'явилася в журналі «Архіви України» [8, с. 42—50]. В ній автор розглянув останні чотири роки життя Івана Вагилевича, які він віддав упорядкуванню Львівського міського архіву та підготовці публікацій документів. Архівіст улаштував тільки «лонгерські» документи — книги та акти, що містили фінансово-господарську діяльність міських установ з часів феодальної Польщі. Весь архів І. Вагилевич згрупував у кілька відділів: перший склали пергаменти, другий утворили різні акти, третій становили рукописні книги і зшивки. Сьогодні це великі фонди, які знаходяться в Центральному державному історичному архіві України у Львові. Г. Дем'ян довів, що І. Вагилевич відіграв важливу роль у розвитку практичних основ класифікації, систематизації, обліку документальних матеріалів, про що неодноразово відзначили дослідники, наблизивши таким чином архівістику до рівня кращих тогочасних зразків.

Невдовзі відбулося чергове засідання кафедри в Ужгородському університеті — 27 червня 1972 року (протокол № 10), на якому затверджено відзив на кандидатську дисертацію Г.В. Дем'яна «Іван Вагилевич як історик» наукового керівника, завідувача кафедрою історії СРСР, доктора історичних наук, професора І.Г. Шульги. В ньому підсумовано: «Дисертація методологічно витримана, написана доброю мовою, висновки обґрунтовані, правильні. Звертає увагу багатий науковий апарат. Дисертант оволодів методами науково-дослідницької роботи, проявив уміння користуватися першоджерелами, робити висновки і узагальнення. Дисертацію Г.В. Дем'яна можна допустити до захисту, її автор заслуговує присудження вченого ступеня кандидата історичних наук [9, арк. 12—13]. Аналогічний варіант тексту відгук у й російською мовою.

Така тематика роботи могла розглядатися на спеціалізованій Вченій раді Львівського державного університету імені Івана Франка. Між паперами Г. Дем'яна знайдено важливий рукописний документ автора з надзаголовком «У справі захисту» щодо подальшого розвитку подій, пов'язаних з проходженням дисертаційних процедур. Подаємо їх у хроно-

гнічній послідовності, як зафіксував здобувач наукового ступеня: «26.VI.72. У Львові. М.М. Кравець: «Їдьте в Київ. У праці йдеться про елементи історичних дисциплін, а наш університет не має права розглядати таких робіт. Я прийду й виступлю як опонент». Він же і Я.П. Кісь пропонували скоротити матеріал з етнографії. Але, подивившись роботу, М. Кравець говорить, що передруковувати не треба.

27.VI.72. Ужгородський університет. Узав витяг з протоколу обговорення дисертації, довідку про закінчення аспірантури та відгук наукового керівника І.Г. Шульги. Від нього одержав рекомендаційного листа до П.М. Калениченка, який очолює відділ історіографії та джерелознавства Інституту історії АН УРСР.

29.VI.72. Київ. У справі роботи мав розмову із вченим секретарем ІМФЕ АН УРСР Р.Я. Пилипчуком (тільки для загальної орієнтації в обстановці). Потім із вченим секретарем Інституту історії АН УРСР Петром Степановичем Гончаруком, той познайомив мене з Миколою Михайловичем Фролкіним, обидва переглянули роботу. Фролкін, зокрема, заявив: «Праця цікава і потрібна». Ходив з нею до Шевельова. Аж після 17 год. вдалося зустрітись (чекав від ранку) із Павлом Михайловичем Калениченком. Цього більше цікавили мої біографічні дані та документи (про освіту, характеристика, особовий листок з обліку кадрів тощо), ніж сама дисертація. Одне з перших запитань: «Ви член партії?» А потім уже пішла мова й про саму працю. Фролкін старався чомусь всіляко сприяти мені. Вирішили неофіційно: зняти підрозділ про етнографічну діяльність Вагилевича, скоротити працю і вкінці серпня представити її до Інституту. Ніякі мої переконання про вартість і значущість праць Вагилевича про бойків, гуцулів і лемків та з загальнослов'янської етнографії не допомогли. П.С. Гончарук прямо заявив: робіть так, як Вам кажуть». З цим і поїхав додому» [10, арк. 14].

Звісно, що Г. Дем'янові було шкода виключати з дисертації етнографічний розділ, адже він на той час уже був підготував, а невдовзі й опублікував статтю «Іван Вагилевич як дослідник бойків, гуцулів і лемків» [11, с. 206—209]. У ній йдеться, що І. Вагилевич з'ясував питання етногенезу, матеріальної та духовної спадщини цих трьох етнографічних груп населення Українських Кар-

пат. Він зробив також описи житла та інтер'єру, господарських споруд, одягу, ремесел, громадського та сімейного побуту. Г. Дем'ян акцентував, що дослідник провів цікаві спостереження в ділянці слов'янської символіки та демонології, що поставило їх автора в число найвизначніших попередників української етнографії.

Отже, з наданими «рекомендаціями» у Києві Г. Дем'ян змушений був погодитись, однак фізично не зумів подати роботу до кінця серпня 1972 року. Цей процес затягнувся до початку 1973 року. Він активно розпочав готувати документацію, необхідну для захисту дисертації. Так, 2 січня 1973 року йому видали позитивну характеристику з місця роботи — вчителя історії та суспільствознавства Славської середньої школи за підписами директора І. Борковського, секретаря парторганізації М. Лихвар та голови МК профспілки М. Грицика [12, арк. 15]. Того ж дня Г. Дем'ян заповнив листок з обліку кадрів, де виклав усі необхідні дані про себе, освіту, роботу, наукові праці, сім'ю тощо (в домашньому архіві зберігся російськомовний текст) [13, арк. 16—17].

У лютому 1973 року дисертант набрав на друкарській машинці новий варіант наукової роботи, який теж зберігається в його домашньому архіві. Тепер назва дослідження звучала так: «Іван Вагилевич як історик», обсяг 246 аркушів [14]. Як бачимо, дисертація зазнала суттєвого скорочення і була доведена до такої структури: Вступ. Розділ I. «Життєвий шлях і формування історичних поглядів І. Вагилевича». Розділ II. «Проблеми вітчизняної і загальної історії у спадщині Вагилевича». § 1. Погляди на історію Давньоруської держави і Галицько-Волинського князівства. § 2. Питання історії України і Росії. § 3. Дослідження з історії західних і південних слов'ян. § 4. Праці з всесвітньої історії. Розділ III. «Діяльність Вагилевича в галузі археографії та архівістики. Висновки. Список використаних джерел та літератури. Робота пропонувалася на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.09 — історіографія і джерелознавство. Разом з нею було подано й автореферат дисертації за тією ж спеціальністю. Його уважно прочитав науковий керівник і письмово (тим же простим олівцем) зробив деякі свої помітки в російськомовному варіанті. Майже всі вони стосувалися певних неточностей перекладу російською мовою.

То ж і дисертація, і автореферат [15, арк. 18—45] були представлені до Інституту історії АН УРСР. Як свідчать архівні документи Г. Дем'яна, 28 лютого 1973 року відбулося засідання відділу історіографії та джерелознавства (протокол № 4), на якому було обговорено дисертацію та рекомендовано до захисту. При цьому висловлено деякі зауваження, передусім наголошувалось на тих, «що стосуються необхідності більш чіткої характеристики політичного обличчя Вагилевича та інших осіб і класового підходу до оцінки тих чи інших подій». На відділі рекомендували вченій раді затвердити опонентами доктора історичних наук, професора Львівського університету Г.Ю. Гербільського і кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника Інституту історії АН УРСР В.Г. Сарбея, а на зовнішній відгук направити дисертацію в Інститут суспільних наук АН УРСР (Львів). Витяг з протоколу підписав завідувач відділу П.М. Калениченко [16, арк. 46].

Г. Дем'ян одразу звернувся до професора Г. Гербільського у Львові, про це довідуємося з листа від 18 березня 1973 року до завідувача відділу історіографії та джерелознавства Інституту історії П. Калениченка: «Недавно я був у проф. Г.Ю. Гербільського, просив його згоди виступити першим офіційним опонентом під час захисту моєї дисертації. Він погоджується, але хоче, щоб про це його повідомили офіційно, бо залежно від цього плануватиме свою подальшу роботу. Тому дуже прошу Вас надіслати йому запрошення. І ще одне. У зв'язку з тим, що моя дисертація історіографічна, мені потрібно скласти додатковий екзамен з історіографії та джерелознавства. А його не мають права приймати ні в Ужгороді, ні у Львові, куди я звертався, хіба у Вас. То ж чи не можна було б це зробити десь у середині квітня цього року [17, арк. 47].

Аналогічного листа Г. Дем'ян написав і до вченого секретаря Інституту історії П.С. Гончарука 31 березня 1973 року [18, арк. 48]. На нього останній офіційно на бланку Інституту 4 квітня 1973 року подав інформацію: «У відповідь на Ваш лист повідомляємо, що питання про призначення професора Г.Ю. Гербільського офіційним опонентом при захисті Вашої дисертації буде вирішено позитивно лише тоді, коли Ваша дисертація після доопрацювання і врахування всіх зауважень, висловлених на засіданні відділу історіографії та джерелознавства, буде остаточно ре-

комендована вченій раді Інституту і прийнята нею до захисту. Щодо Вашого прохання про складання іспиту зі спеціальності, то це питання можна вирішити позитивно, повідомивши нас за два тижні про час Вашого приїзду» [19, арк. 49].

Цей процес зайняв трохи більше часу, бо ж у листі до вченого секретаря Інституту історії П. Гончарука 3 листопада 1973 року Г. Дем'ян написав: «У вересні цього року я за Вашою порадою залишив у Вас дисертацію та відгук про неї в Анатолія Васильовича Санцевича. Дуже прошу повідомити мене, яке рішення у справі захисту прийняла Вчена рада Інституту. А також, чи можна б мені десь 26—27 листопада приїхати і скласти екзамен з історіографії та джерелознавства (десь прошу визначити такий час, коли зручніше для комісії)» [20, арк. 50].

Через місяць 25 грудня 1973 року Г. Дем'ян звернувся офіційно до директора Інституту історії АН УРСР члена-кореспондента АН УРСР А.Г. Шевельова із заявою, у якій висловив побажання прийняти до захисту на Вченій раді його кандидатську дисертацію «Іван Вагилевич як історик», опрацьовану згідно з новою інструкцією. Робота обговорена на засіданні відділу історіографії та джерелознавства Інституту історії АН УРСР і отримала позитивну оцінку. Всі зауваження, зроблені під час обговорення, враховано і внесено відповідні поправки [21, арк. 53].

І далі пішов період тривалої «мовчанки», невирішення цього питання. Воно знову виринуло аж через три роки. Г. Дем'ян повідомив про це свого наукового керівника І. Шульгу, а той своєю чергою листовно дав відповідь 13 листопада 1976 року: «Вельмишановний Григорію Васильовичу! Одержав Вашого листа і приємно вражений Вашою працьовитістю і таким безмежним захопленням фольклору. Жалію тільки, що така добра робота, яку Ви написали, залишилася не захищеною. Просто Вам не повезло. Також «друзі» допомогли. Проте Ви все ж молодець, зробили багато, гадаю, що всяка праця не пропаде даремно». І наприкінці листа: «Буду в Києві. Це раз говоритиму про Вашу дисертацію» [22, арк. 1].

Г. Дем'ян не втрачав надії на призначення дати захисту дисертації, адже 15 лютого 1977 року він підготував оновлений варіант автобіографії [23, арк. 54], 16 травня того ж року «Список опублікованих робіт» [24, арк. 55—64], а 18 червня — «Відгуки на

публікації» [25, арк. 65—67]. Та, на жаль, усе тягнулось понад десять років, допоки Г. Дем'ян не перейшов на наукову роботу до Львівського відділення ІМФЕ (згодом Інститут народознавства). 4 червня 1989 року дисертант написав листа до свого наукового керівника І. Шульги, у якому повідомив: «Від січня ц. р. працюю науковим співробітником Львівського відділення ІМФЕ АН УРСР. Знову ожила справа з моїм Вагилевичем. Дисертацію переробив, передрукував, але під децю іншою назвою. За порадою С.А. Макарчука охрестив її «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича» з таким розрахунком, щоб її захист можна було провести у Львівському університеті за спеціальністю «Історія СРСР». Обговорення (попереднє) у нас на засіданні відділу етнографії та кафедри історії Української РСР у Львівському університеті пройшло успішно. Недавно і Вчена рада Львівського відділення ІМФЕ АН УРСР рекомендувала її до захисту. Від цієї установи й подаватиму її. Готую документи. Майже кожен, хто знайомився з нею і виступав, пропонував також підготувати розширений варіант дослідження для публікації.

До Вас звертаюся як до свого наставника, мудрого, знаючого і справді незабутнього, як до наукового керівника: чи не були б Ви так добрим надіслати мені відгук на це моє нещасливе досі дитячко? На всякий випадок додаю копію того Вашого висновку ще з Ужгорода, але чи варто там згадувати про те, що робота була написана вже тоді — не знаю. Ви у таких справах маєте велетенський досвід і зробите так, щоб не треба було кожному багатьох пояснювати...

Документи повинен здати до 15 червня ц. р., а захист орієнтовно повинен би бути у вересні.

Сердечно кланяюсь Вам і Родині! З правдивою повагою Ваш Дем'ян» [26, арк. 68].

Повернемося до питання проходження процедури попереднього захисту дисертації Г. Дем'яна у Львівському відділенні ІМФЕ НАН України. В архіві цього наукового закладу виявлено документ, що засвідчує засідання відділу етнографії від 23 лютого 1989 року, на якому розглядалося його дисертаційне дослідження «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича» (протокол № 3). На підтримку виступили Р. Дмитерко, Ю. Климець, О. Федорів, Г. Стель-

мащук та інші. Ухвалили: просити Вчену раду рекомендувати роботу до захисту [27, арк. 12—16]. 1 червня 1989 року відбулося засідання Вченої ради Львівського відділення ІМФЕ, на якому розглядалось питання про рекомендацію до захисту дисертаційної роботи молодшого наукового співробітника відділу етнографії Дем'яна Григорія Васильовича «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальністю 07.00.02 — історія СРСР (витяг з протоколу № 7) [28, л. 1—7]. Тоді був представлений новий варіант дослідження «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича» [29]. Він складався зі вступу, трьох розділів («Жизненный путь и общественно-политическая деятельность Н.И. Вагилевича», «Проблемы отечественной и всеобщей истории в наследии Вагилевича», «Деятельность Вагилевича в области археологии и архивистики»). Завершують працю висновки та список літератури.

Захист відбувався 6 вересня 1989 року на засіданні спеціалізованої Вченої ради К.068.26.05 з історичних наук у Львівському державному університеті імені Івана Франка. Науковий керівник — доктор історичних наук, професор І.Г. Шульга. Офіційні опоненти: доктор історичних наук В.Є. Задорожний, кандидат історичних наук Ф.І. Стеблій.

У відгуку керівник дисертації доктор історичних наук, професор І.Г. Шульга дав високу оцінку роботі та її виконавцю: «Г.В. Дем'ян — талановитий, добре підготовлений дослідник. Він завжди відзначався високою вимогливістю до себе; не тільки скрупульозно розшукував джерела, але й критично їх аналізував. Як добросовісний і вимогливий, Г.В. Дем'ян вніс значний вклад у розвиток історичної науки як дисертацією, так і друкованими працями» [30, л. 8—10].

Позитивний відгук на дисертацію дав доктор історичних наук, професор кафедри історії СРСР і УРСР Ужгородського державного університету В.Є. Задорожний. Він резюмував, що праця Г.В. Дем'яна — вагоме, самостійне дослідження, а її автор повністю заслуговує присудження пошукуваного ступеня кандидата історичних наук [31, л. 11—16]. Другий опонент Ф.І. Стеблій — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інсти-

туту суспільних наук АН УРСР звернув увагу на наукову значущість дисертації, яка заповнила прогалину у висвітленні суспільно-політичного і культурного руху в Галичині першої половини і середини ХІХ століття та розкриває «білу пляму» в історико-бібліографічній науці [32, л. 17—23].

Крім того, в домашньому архіві Г. Дем'яна виявлено стенограму засідання спеціалізованої ради К.068.26.05 з історичних наук у Львівському державному університеті імені Івана Франка обсягом 35 аркушів. Усі 20 членів ради проголосували «за» (одногосно) [33, л. 24—59].

Через два роки Г. Дем'ян знову повернувся до своєї початкової мети — представити науковій громадськості І. Вагилевича не тільки як історика, а й народознавця. То ж на початку 1991 року він підготував рукопис для майбутньої публікації, подав 12 квітня на засідання відділу етнографії, на якому вирішувалось питання: 1. Рекомендація для подання до видавництва «Наукова думка» монографії Г. Дем'яна «Іван Вагилевич — історик і народознавець» (протокол № 4). Виступили: З.Є. Болтарович, котра дала високу оцінку роботі, яку необхідно подати до друку. Дослідник зробив доповнення, додав розділ. Вона сказала, що ця робота — вагомий внесок у наше народознавство. Р.І. Дмитерко підкреслив величезний вклад у науку Г. Дем'яна цією працею. Вона буде путівником у працях І. Вагилевича. Ухвалили: просити Вчену раду рекомендувати роботу до видавництва «Наукова думка» [34, арк. 12—13]. До слова, цей варіант зберігається у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника обсягом 270 аркушів. Тепер зміст, крім розділів «Життєвий шлях і громадсько-культурна та політична діяльність Івана Вагилевича», «Проблеми вітчизняної і загальної історії у спадщині Вагилевича», «Заняття І. Вагилевича в галузі спеціальних історичних дисциплін», містив четвертий — «Етнографічні дослідження» [35]. До цього рукопису наприкінці долучено ще дві рецензії. Перша — кандидата історичних наук завідувача відділу історії суспільних рухів Інституту суспільних наук АН УРСР Ф.І. Стебля. Він відзначив важливість монографії, передусім представлення наукової спадщини вченого та особливо те, що піднята також народознавча діяльність. Майбутня книга заповнить «прогалину» у народознавчій

та історико-біографічній науці [36, арк. 272—274]. Другу рецензію підготувала кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу етнографії Львівського відділення ІМФЕ ім. М. Рильського З.Є. Болтарович. Авторка підкреслила важливість вкрай актуальної проблеми. Вона відзначила новаторський характер та наукову вагу всіх розділів дослідження, у яких розкриваються маловідомі навіть для вузького кола спеціалістів різнобічні сторінки життя і діяльності І. Вагилевича. З. Болтарович констатувала, що праця Г. Дем'яна є гідним внеском в українську історичну та народознавчу науку [37, арк. 275—276].

Цей варіант дослідження під назвою «Іван Вагилевич — історик і народознавець» був опублікований у 1993 році як монографія з дуже незначними редакторськими правками [38]. Виклад матеріалу дав підстави Г. Дем'янові зробити свої узагальнення та висновки: 1. Творчий шлях Івана Вагилевича нерозривно пов'язаний із загальними напрямками розвитку нової української історіографії, народознавства, філології та інших наук. 2. Під впливом цих процесів і взаємин з багатьма письменниками і вченими того часу загартовувався його світогляд. Найяскравіша в національно-політичному і культурному плані поступовість своїх переконань виявив І. Вагилевич під час перебування й активної діяльності в гуртку «Руська трійця». Революційні події 1848 року та подальша реакція помітно позначилися на його діяльності. 3. І. Вагилевич творив у дусі передової тодішньої європейської історичної та етнографічної науки, що характеризувалась широкими узагальненнями та критичним ставленням до джерел та літератури. 4. Історична спадщина вченого різноманітна. Тут загальнотеоретичні дослідження і рецензії, публікації документальних джерел, нагромадження й осмислення фольклорно-етнографічного матеріалу. Докладно аргументовані висновки та узагальнення становлять і для сучасної науки вартісне надбання уже в тому, що торкаються цілого ряду більших і менших проблем. Г. Дем'ян підсумував, що І. Вагилевич був щедро обдарованим і дуже працьовитим ученим, який проклав не одну першу стежку в різних галузях гуманітарних наук. Його творчість потрібна зараз, не можна буде обійтись без неї і в майбутньому.

До такого висновку Г. Дем'ян ішов тернистою дорогою цілих три десятиліття.

Висновки. Скрупульозно розглянувши довготривалий процес становлення та утвердження Г. Дем'яна як науковця, доходимо висновків, що його шлях був дуже непростий. Дослідник обрав для захисту тему, пов'язану з І. Вагилевичем — надзвичайно ерудованою особистістю в різних ділянках, у тому числі й народознавчій. Чітку національну позицію Г. Дем'яна почасти не поділяли «можновладці від науки» і всіляко затягували час захисту дисертації. Завдяки наполегливості здобувача наукового ступеня вдалося подолати всі перепони «друзів», ба більше, згодом опублікувати вже в незалежній Україні монографію про І. Вагилевича як історика й народознавця.

1. Дем'ян Г. Вагилевич Іван. *Мала енциклопедія українського народознавства*. За ред. члена-кореспондента, доктора історичних наук, проф. С. Павлюка. Львів, 2007. С. 697.
2. Дем'ян Г. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. [Рукописи]. 75 арк. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
3. *Характеристика вчителя історії Славської середньої школи Сколівського р-ну Львівської обл. Дем'яна Григорія Васильовича від 9 серпня 1971 р.* Арк. 1. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
4. *Довідка, видана Г.В. Дем'янові про навчання в аспірантурі в Ужгородському університеті від 26 березня 1971 р.* Арк. 2. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
5. Дем'ян Г.В. *Іван Вагилевич як історик і етнограф. Дисертація на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук*. Наук. керівник — доктор історичних наук, професор І.Г. Шульга. [Рукопис]. Ужгород, 1972. 347 арк. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
6. Лист І.Г. Шульги до Г.В. Дем'яна від 10 січня 1972 р. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 3—4.
7. Витяг з протоколу № 9 засідання кафедри історії СРСР Ужгородського державного університету від 2 червня 1972 р. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 5—11.
8. Дем'ян Г. *Іван Вагилевич — архівіст. Архіви України*. 1971. № 3. С. 42—50.
9. Відзив наукового керівника І.Г. Шульги на кандидатську дисертацію Г.В. Дем'яна «Іван Вагилевич як історик». *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 12—13.
10. Дем'ян Г. *У справі захисту. Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 14.
11. Дем'ян Г. *Іван Вагилевич як дослідник бойків, гуцулів і лемків. Культура та побут населення Українських Карпат*. (Матеріали Республіканської наукової конференції, присвяченої 50-річчю утворення СРСР. Тези доповідей та повідомлень). Ужгород, 1972. С. 206—209.
12. *Характеристика вчителя історії і суспільствознавства Славської середньої школи Сколівського р-ну Львівської обл. Дем'яна Григорія Васильовича від 2 січня 1973 р.* *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 15.
13. *Особовий листок з обліку кадрів Дем'яна Григорія Васильовича. Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 16—17.
14. Дем'ян Г.В. *Іван Вагилевич як історик і етнограф. Дисертація на здобуття вченого ступеня кандидата історичних наук*. Наук. керівник — доктор історичних наук, професор І.Г. Шульга. [Рукопис]. Ужгород, 1973. 346 арк. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
15. Дем'ян Г.В. *Іван Вагилевич как историк. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Специальность 07.00.09 — историография и источниковедение*. Ужгород, 1973. 26 л. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 18—45.
16. Витяг з протоколу № 4 засідання відділу історіографії та джерелознавства Інституту історії АН УРСР від 28 лютого 1973 року. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 46.
17. Лист Г.В. Дем'яна до П.М. Калениченка від 18 березня 1973 року. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 47.
18. Лист Г.В. Дем'яна до П.С. Гончарука від 31 березня 1973 року. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 48.
19. Лист П.С. Гончарука до Г.В. Дем'яна від 4 квітня 1973 року. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 49.
20. Лист Г.В. Дем'яна до П.С. Гончарука від 3 листопада 1973 року. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 50.
21. Заява аспіранта-заочника Ужгородського державного університету Дем'яна Г.В. директору Інституту історії АН УРСР члену-кореспонденту Шевельову А.Г. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 53.
22. Лист І.Г. Шульги до Г.В. Дем'яна від 3 листопада 1976 року. *Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника*. Ф. 207. Од. зб. 232. Арк. 1.
23. Дем'ян Г.В. *Автобіографія*. 15 лютого 1987 року. *Дем'ян Г. Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 54.
24. *Список опублікованих праць Г.В. Дем'яна*. 16 червня 1977 року. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 55—64.
25. *Відгуки на публікації Г.В. Дем'яна*. 18 червня 1977 року. *Обговорення дисертації про І. Вагилевича*. Арк. 65—67.

26. Лист Г. Дем'яна до І. Шульги від 4 червня 1989 р. Обговорення дисертації про І. Вагилевича. Арк. 68.
27. Протокол засідання відділу етнографії Львівського відділення ІМФЕ НАН України від 23 лютого 1989 р. Архів Інституту народознавства НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Од. зб. 964. Арк. 12—16.
28. Выписка из протокола № 7 заседания ученого совета Львовского отделения Института искусствоведения, фольклора и этнографии им. М.Ф. Рильского АН УССР. Дем'ян Г.В. Документація на захист дисертації про Івана Вагилевича. Рукописи. 1989. Л. 1—7. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
29. Дем'ян Г.В. «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича», Диссертация. Рукопись. 220 л. Зберігається в домашньому архіві Г. Дем'яна.
30. Отзыв на диссертацию Г.В. Дем'яна «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича», представленной на соискание ученой степени кандидата исторических наук по специальности 07.00.02 — история СССР. Дем'ян Г.В. Документація на захист дисертації про Івана Вагилевича. Л. 8—10.
31. Задорожный В.Е. Отзыв на диссертацию Г.В. Дем'яна «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича», представленной на соискание ученой степени кандидата исторических наук по специальности 07.00.02 — история СССР. Документація на захист дисертації про Івана Вагилевича. Л. 11—16.
32. Стеблій Ф.И. Отзыв на диссертацию Г.В. Дем'яна «Общественно-политическая и научно-историческая деятельность И.Н. Вагилевича», представленной на соискание ученой степени кандидата исторических наук по специальности 07.00.02 — история СССР. Документація на захист дисертації про Івана Вагилевича. Л. 17—23.
33. Стенограмма заседания специализированного совета К.068.26.05 по историческим наукам во Львовском ордена Ленина государственном университете им. И. Франка. Документація на захист дисертації про Івана Вагилевича. Л. 24—59.
34. Протокол засідання відділу етнографії Львівського відділення ІМФЕ ім. М. Рильського. Архів Інституту народознавства. Ф. 1. Оп. 1. Од. зб. 1031. Арк. 12—13.
35. Дем'ян Г.В. Іван Вагилевич — історик і народознавець. [Рукопис]. Київ: Наукова думка, 1991. 270 арк. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. Ф. 207. Од. зб. 12. 270 арк.
36. Стеблій Ф.И. Рецензія на монографію Г.В. Дем'яна «І. Вагилевич — історик і народознавець». Рукопис. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. Арк. 272—274.
37. Болтарович З.Є. Рецензія на монографію Г.В. Дем'яна «І. Вагилевич — історик і народознавець». Рукопис. Відділ рукописів Львівської національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника. Арк. 275—276.
38. Дем'ян Г. Іван Вагилевич — історик і народознавець. Київ: Наукова думка, 1993. 152 с.

REFERENCES

- Demyan, H. (2007). Vahylevych Ivan. *Small encyclopedia of Ukrainian ethnography* (P. 697). Lviv [in Ukrainian].
- Demyan, H. *Discussion of the dissertation on I. Vahylevych*. [Manuscripts]. It is stored in the home archive of G. Demyan [in Ukrainian].
- Characteristics of the history teacher of Slavska secondary school of Skoliv district of Lviv region. Demyan Hryhoriy Vasyliovych dated August 9, 1971. In *Demyan G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* [in Ukrainian].
- Certificate issued to GV Demyan on postgraduate studies at Uzhhorod University on March 26, 1971. In *Demyan G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 2) [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1972). *Ivan Vahylevych as a historian and ethnographer. The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of historical sciences*. Sciences. Head — Doctor of Historical Sciences, Professor I.G. Shulga. [Manuscript]. Stored in the home archive of G. Demyan. Uzhhorod [in Ukrainian].
- Shulga, I. Letter to G.V. Demyan dated January 10, 1972. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 3—4) [in Ukrainian].
- Excerpt from the minutes of the 9th meeting of the Department of History of the USSR, Uzhhorod State University, June 2, 1972. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 5—11) [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1971). Ivan Vahylevych is an archivist. *Archives of Ukraine* (Vol. 3, pp. 42—50) [in Ukrainian].
- The response of the supervisor I.G. Shulga to the candidate's dissertation of G.V. Demyan «Ivan Vahylevych as a historian». In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 12—13) [in Ukrainian].
- Demyan, H. In the matter of protection. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 14) [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1972). Ivan Vahylevych as a researcher of Boyks, Hutsuls and Lemkos. *Culture and life of the population of the Ukrainian Carpathians*. (Proceedings of the Republican Scientific Conference dedicated to the 50th anniversary of the USSR. Abstracts of reports and communications) (Pp. 206—209). Uzhhorod [in Ukrainian].
- Characteristics of the history and social sciences teacher of Slavska secondary school of Skoliv district of Lviv region. Demyan Hryhoriy Vasyliovych dated August 9, 1971. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 1) [in Ukrainian].
- Personal sheet on personnel accounting of Demyan Hryhoriy Vasyliovych. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 16—17) [in Ukrainian].

- Demyan, H. (1973). Ivan Vahylevych as a historian and ethnographer. *The dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of historical sciences*. Sciences. Head — Doctor of Historical Sciences, Professor I.G. Shulga. [Manuscript]. *Stored in the home archive of G. Demyan*. Uzhhorod [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1973). Ivan Vagilevich as a historian. *Author's abstract of the dissertation on competition of a scientific degree of the candidate of historical sciences*. Specialty 07.00.09 — historiography and source studies. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 18—45). Uzhhorod [in Ukrainian].
- Excerpt from the minutes of the № 4 meeting of the Department of Historiography and Source Studies of the Institute of History of the USSR Academy of Sciences on February 28, 1973. Specialty 07.00.09 — historiography and source studies. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych*. (Arc. 46). Uzhhorod [in Ukrainian].
- Demyan, H. Letter to P.M. Kalenichenko dated March 18, 1973. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 47) [in Ukrainian].
- Demyan, H. Letter to P.S. Goncharuk dated March 31, 1973. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 48) [in Ukrainian].
- Goncharuk, P. Letter to G.V. Demyan dated April 4, 1973. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 49) [in Ukrainian].
- Demyan, H. Letter to P.S. Goncharuk dated November 3, 1973. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 50) [in Ukrainian].
- Statement of the graduate student of Uzhhorod State University Demyan G.V. to the director of the Institute of History of the USSR Academy of Sciences corresponding member Shevelyov A.G. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 53) [in Ukrainian].
- Shulga, I. Letter to G.V. Demyan dated November 3, 1976. In *Viddil rukopysiv L'vivs'koyi natsional'noyi naukovoyi biblioteky imeni V. Stefanyka*. F. 207. Od. zb. 232. Ark. 1 [in Ukrainian].
- Dem'yan, H. Autobiography. February 15, 1987. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 54) [in Ukrainian].
- List of published works by G.V. Demyan. June 16, 1977. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 55—64) [in Ukrainian].
- Reviews of G.V. Demyan's publications. June 18, 1977. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 65—67) [in Ukrainian].
- Demyan, H. Letter to I. Shulga dated June 4, 1989. In *Demyan, G. Discussion of the dissertation on I. Vahylevych* (Arc. 168) [in Ukrainian].
- Minutes of the meeting of the ethnography department of the Lviv branch of the IMPE NAS of Ukraine dated February 23, 1989. In *Arkhiv IN NAN Ukrainy*. F. 1. Op. 1. Od. zb. 964. Ark. 12—16 [in Ukrainian].
- (1989). Extract from the minutes of the 7th meeting of the Academic Council of the Lviv branch of the Institute of Art History, Folklore and Ethnography. M.F. Rylsky Academy of Sciences of the USSR. In *Demyan, G. Documentation for the defense of the dissertation on Ivan Vahylevych* (Arc. 1—7). *Manuscripts It is stored in the home archive of G. Dem'yan* [in Ukrainian].
- Dem'yan, H. «Socio-political and scientific-historical activity of I.N. Vagilevich», the Dissertation (L. 220). Manuscript. *Stored in the home archive of G. Demyan* [in Ukrainian].
- Review of G.V. Demyan's dissertation «Socio-political and scientific-historical activity of I.N. Vagilevich», submitted for the degree of Candidate of Historical Sciences in the specialty 07.00.02 — History of the USSR. In *Demyan, G.V. Documentation for the defense of the dissertation on Ivan Vahylevych* (L. 8—10) [in Ukrainian].
- Zadorozhny, V. Review of G.V. Demyan's dissertation «Socio-political and scientific-historical activity of I.N. Vagilevich», submitted for the degree of candidate of historical sciences in the specialty 07.00.02 — history of the USSR. In *Demyan, G.V. Documentation for the defense of the dissertation on Ivan Vahylevych* (L. 11—16) [in Ukrainian].
- Stebliy, F. Review of G.V. Demyan's dissertation «Socio-political and scientific-historical activity of I.N. Vagilevich», submitted for the degree of candidate of historical sciences in the specialty 07.00.02 — history of the USSR. In *Demyan, G.V. Documentation for the defense of the dissertation on Ivan Vahylevych* (L. 17—23) [in Ukrainian].
- Transcript of the meeting of the specialized council K.068.26.05 on historical sciences in Lviv Order of Lenin State University. I. Franka. In *Demyan, G.V. Documentation for the defense of the dissertation on Ivan Vahylevych* (L. 24—59) [in Ukrainian].
- Minutes of the meeting of the ethnography department of the Lviv branch of the IMFE named after M. Rylsky. In *Arkhiv IN NAN Ukrainy*. F. 1. Op. 1. Od. zb. 1031. Ark. 12—13 [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1991). Ivan Vagilevich — historian and ethnographer. Manuscript. Kyiv: Naukova dumka. In *Viddil rukopysiv L'vivs'koyi natsional'noyi naukovoyi biblioteky imeni V. Stefanyka*. F. 207. Od. zb. 12 [in Ukrainian].
- Stebliy, F. Review of G.V. Demyan's monograph «I. Vahylevych is a historian and ethnographer». Manuscript. In *Viddil rukopysiv L'vivs'koyi natsional'noyi naukovoyi biblioteky imeni V. Stefanyka*. F. 207. Od. zb. 12. Ark. 272—274 [in Ukrainian].
- Boltarovich, Z. Review of G.V. Demyan's monograph «I. Vahylevych is a historian and ethnographer». Manuscript. In *Viddil rukopysiv L'vivs'koyi natsional'noyi naukovoyi biblioteky imeni V. Stefanyka*. F. 207. Od. zb. 12. Ark. 275—276 [in Ukrainian].
- Demyan, H. (1993). *Ivan Vagilevich — historian and ethnographer*. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].